

Sisäministeriö

Rajavartiolaitoksen esikunta

Puhelinvaihe +358 295 420 000

rajavartiolaitos@raja.fi

PL 3 / PO Box 3 – Vilhonvuorenkatu 6

EVAKUOINTI MERELTÄ

I. YLEISTÄ

Tässä osiossa evakuoinnilla tarkoitetaan tilannetta, jossa hädässä olevalla aluksella ovat ihmiset joutuvat poistumaan alukselta (alus jätetään). Aluksen joutuessa merihätään päällikkö on velvollinen tekemään kaiken voitavansa pelastaakseen aluksessa olevat henkilöt sekä suojatakseen alusta ja lastia. Viranomais- ja vapaaehtoisvoimavarojen lisäksi pelastustoimiin voidaan tarvittaessa käyttää myös muita lähistöllä olevia aluksia. Kansainvälisten velvoitteiden perusteella kaikki alueella olevat alukset ovat velvollisia auttamaan merihätään joutunutta, kuitenkin siten, ettei oman aluksen turvallisuutta vaaranneta.

Evakuointiin ei ryhdytä hätiköiden tai vähäisin perustein, sillä ihmisten siirtäminen merellä aluksesta toiseen on aina vaarallista. Erityisesti matkustajamäärän ollessa suuri, evakuoinnista muodostuu pitkäkestoinen operaatio. Usein evakuointia parempi tapa onkin hinata hädässä oleva alus turvasatamaan, jolloin siinä mukana olevat ihmiset saadaan pelastettua turvallisemmin. Aina hinaaminen ei kuitenkaan onnistu, sillä hädässä oleva voi olla esimerkiksi niin tukevasti karilla, ettei sitä saada irti tai se on vaarassa upota tai tulipalo aluksella aiheuttaa vaaran aluksella olijoille.

Hädässä olevan aluksen evakuoinnin aloittamisesta ja toteuttamisesta päättää hädässä olevan aluksen päällikkö. Evakuointiopeeraation jatkumisesta laivan ulkopuolella vastaa meripelastusjohtaja (SMC) meripelastuksen johtokeskuksessa.

Vallitsevilla ja ennustettavilla olosuhteilla on iso merkitys evakuointipäätösten tekemiseen.

2. EVAKUOINNIN SUORITTAMINEN

2.1. ALUKSEN EVAKUOINTI

Alusten evakuoinnissa hyödynnetään alusten omia turvallisuusjärjestelmiä. Järjestelmään kuuluu aluksen koosta riippuen pelastusveneitä sekä erilaisia ilmatäytteisiä pelastuslauttoja ja pelastusjärjestelmiä. Useimmiten aluksen pelastusjärjestelmät vaativat tehokkaasti toimiakseen laivan miehistön toimia. Tarvittaessa evakuointijärjestys määritellään Triage-luokittelujärjestelmän avulla.

Pienemmissä aluksissa evakuointijärjestelmät eivät ole niin kehittyneitä kuin isoissa

aluksissa, joskin niissä kuljetettavien ihmisten määrä on merkittävästi pienempi.

Evakuointi voidaan joutua suorittamaan myös mereen pakkolaskun tehneestä ilma-aluksesta. Myös näissä on omat turvallisuusjärjestelmät ilma-aluksesta poistumiseen.

Evakuoinnissa käytetään kaikkia mahdollisia resursseja (pelastusyksiköt, pinta-alukset ja ilma-alukset).

2.2. IHMISTEN PELASTAMINEN VEDESTÄ

Kaikkiin evakuointitilanteisiin voi liittyä ihmisten pelastaminen vedestä. Laivaluokan alusten onnettomuustilanteissa, sekä mereen tehdyn pakkolaskun seurauksena, vedessä voi olla jopa satoja ihmisiä. Lisäksi pelastuslautoissa ja -veneissä on ihmisiä, jotka pitää nopeasti saada lämpimään ja kuivaan.

2.3. PELASTETTUJEN LASKEMINEN

Matkustajalaivojen evakuoinnissa on aina kyseessä suuresta määrästä ihmisiä. Heidän kirjaamiseensa tulee suorittaa huolella, jotta kaikki ihmiset saadaan varmasti pelastettua. Pelastustoimenpiteiden kannalta on tärkeää, että niin hädässä olevalla aluksella, evakuointia tekevissä yksiköissä ja evakuointikeskuksessa on jatkuvasti mahdollisimman tarkka tieto aluksella / keskuksessa olevista ihmisistä, jotta meripelastusjohtajalla on edellytykset oikeiden päätösten tekemiseen. Evakuointia suorittavien yksiköiden ja muiden alusten tulee pitää meripelastuksen johtokeskus jatkuvasti tietoisena evakuoitavien ihmisten määrästä. Myös evakuoitavan aluksen tulee pitää kirjanpitoa aluksella olevista ja jo evakuoituista ihmisistä. Yleensä tämä seuranta tapahtuu aluksella pelastus- asemakohtaisesti.

3. EVAKUOINTIKESKUS

Kun evakuoitavia on paljon, heidät viedään maihin perustettavaan evakuointikeskukseen. Mikäli etäisyys mantereelle on pitkä ja pelastettavia on paljon, voidaan tilapäinen evakuointipiste perustaa onnettomuuspaikan lähistölle esimerkiksi saareen tai toiseen alukseen (mielellään matkustajalavaan).

Evakuointikeskuksen toimintaa on kuvattu yksityiskohtaisemmin erillisessä osassa sekä meripelastuslohkojen tarkemmissa suunnitelmissa.